

Natuurweidekrant

Vereniging van biologisch melkveehouders in Nederland

Groen groeit

Groen groeit is het thema voor de Bio Beurs op 20 en 21 januari in Zwolle. Dit thema is gekozen omdat op de beurs extra aandacht wordt gegeven aan de mogelijkheden van omschakeling naar een biologische bedrijfsvoering. De achterliggende gedachte is dat er een groeiende vraag is naar biologische producten. Ook Natuurweide hoopt vele omschakelaars te ontmoeten. Ook in onze activiteiten in het komende jaar zal er extra aandacht zijn voor potentiële omschakelaars, bijvoorbeeld op de Weidedagen waar we op bedrijfsniveau kennis, ervaring en innovaties met elkaar delen.

Er zijn nog veel mogelijkheden om verbeteringen in onze bedrijfsvoering te realiseren. Het gaat dan om bodem, koe, ondernemer, productontwikkeling en afzet. Daarnaast zijn maatschappelijke impact en betrokkenheid van groot belang. En last but not least de overdraagbaarheid van onze bedrijven aan onze opvolgers.

De komende tijd zal er nog volop discussie zijn over fosfaatrechten. Natuurweide blijft zich inzetten voor vrijstelling voor biologische melkveebedrijven. We zijn met alle betrokken partijen bovendien volop aan de slag om de aanvullende normen te

implementeren. Ook blijven we zowel nationaal als internationaal de ontwikkelingen in de melkprijs volgen. Daarnaast vraagt de klimaatdiscussie onze aandacht. Ook op dit terrein zullen we als biologische sector onze kwaliteiten moeten blijven ontwikkelen.

Het jaar is nog jong. Er zijn uitdagingen en kansen te over die we als bestuur graag samen met onze leden aan gaan. We hopen u te ontmoeten op de Bio Beurs. De Natuurweide staat op stand nr. 365.

Hartelijke groet, namens het bestuur
Teunis Jacob Slob, voorzitter

Agenda

20-21 januari: Biobeurs, Zwolle

www.biobeurs.nl

10-13 februari: Biofach, Neurenberg,
Duitsland

24 februari: Bestuursvergadering Natuurweide

13 april: Ledenvergadering

Inhoudsopgave

Nieuws:

- Duurzaam vervolg voor succesvolle pilot met lokaal veevoer kaas 2
- Initiatiefgroep blaast Bio-KI nieuw leven in 2
- Workshops op de Bio Beurs 2016 3

Achtergronden:

- Natuurweide lobbyt voor vrijstelling fosfaatrechten 4
- Kringloopwijzer ter discussie 5
- Jaarplan 2016 5
- Colofon 6

Duurzaam vervolg voor succesvolle pilot met lokaal veevoer kaas

De ‘oerwoudvrije winterkaas’ van Aurora die eind vorig jaar tijdelijk in de winkels van EkoPlaza lag was razendsnel uitverkocht. Het sterkt de initiatiefnemers in hun overtuiging dat een rendabele melkveehouderij zonder geïmporteerd veevoer mogelijk is. Met de permanent verkrijgbare ‘100% lokaal veevoer kaas’ wordt een volgende stap gezet in de ontwikkeling hiervan.

De pilot met de winterkaas op basis van regionaal geproduceerd veevoer kwam tot stand op initiatief van de vereniging Milieudefensie. ‘De grootschalige import van veevoergrondstoffen uit met name Zuid-Amerika en de ontbossing die met de teelt gepaard gaat, heeft grote gevolgen voor de natuur, de lokale bevolking en het klimaat’, stelt Maarten Ros, medewerker van Milieudefensie. ‘Binnen het project ‘Allemaal Lokaal’ gaan we samen met boeren, verwerkers en winkeliers op zoek naar alternatieven. Wij zijn er van overtuigd dat er consumenten zijn die, als ze het verhaal kennen, een eerlijke prijs willen betalen voor voeding die zonder geïmporteerd veevoer is geproduceerd’, aldus de medewerker van het team Duurzaam Voedsel. ‘Daarom vinden wij de samenwerking met boeren ook zo belangrijk. Zij kunnen als geen ander dit verhaal vertellen.’

Meerprijs geen belemmering

In kaasmaker Aurora vond Milieudefensie een zeer gemotiveerde partner om een pilot op te zetten. Deze bleek zo succesvol dat nu samen wordt gewerkt aan een duurzaam vervolg in de vorm van een ‘100% lokaal veevoer kaas’, met alleen voer uit Nederland, die permanent in de winkels zal liggen. Drie BD boeren van Aurora geen hiervoor de melk leveren. John Arink uit Lievelede is één van hen. ‘Veevoer transporteren over grote afstanden zouden we als biologische sector niet moeten willen. Toch gebeurt het’, zo geeft

John aan. ‘Wij hebben berekend dat de kostprijs voor een liter melk niet veel hoeft te stijgen als alleen regionaal geteeld voer wordt gebruikt. Onze melkprijs is op dit moment vijf cent per kilo hoger om aan de eisen te kunnen voldoen. In de pilot bleek de hogere prijs voor de verkoop geen enkele belemmering.’

Idealen als basis

John is blij met de samenwerking met Milieudefensie. ‘De organisatie heeft ruim 80.000 leden en een enorm groot netwerk’, legt hij uit. ‘We werken samen met een groep mensen die oprecht geïnteresseerd is in ons verhaal en het begrijpen. Er komen hier vrijwilligers op de boerderij om te kijken hoe wij werken. Vervolgens staan ze in de winkel om dat verhaal door te vertellen aan consumenten. Dat is toch prachtig? De kracht van deze lokaal veevoer kaas is dat het geen reclameverhaal is. Natuurlijk moet er ook geld verdiend worden maar belangrijker is dat het initiatief wordt gedragen door mensen die dezelfde idealen delen. Dat is de beste basis voor duurzaam succes.’

Initiatiefgroep blaast Bio-KI nieuw leven in

Het was in 2009 een uniek initiatief van een groepje enthousiaste veehouders en Wytze Nauta om een biologisch alternatief voor de gangbare KI te starten. In zes jaar tijd verkocht Bio KI in totaal bijna 7000 rietjes sperma van negen verschillende stieren. De laatste jaren blijkt het echter lastig de afzet van sperma te verhogen. Tegelijkertijd is de behoefte aan een biologische fokkerij misschien wel groter dan ooit. De moeders van de toppers op de gangbare stierenkaarten worden veelal gehouden onder intensieve omstandigheden. Bovendien is bewezen dat de beste gangbare stieren lang niet altijd de beste stieren zijn voor de biologische melkveehouderij.

Om Bio-ki nieuw leven in te blazen heeft een groep veehouders en voormalige veehouders een initiatiefgroep opgericht. Met het idee ‘Door de boer, voor de boer’, willen ze werken aan een doorstart. Tot nu toe was het Wytze Nauta die met veel inzet de kar trok. Hij zal uiteraard intensief betrokken blijven

bij Bio-Ki maar de initiatiefgroep is van mening dat veehouders zelf het stuur in handen moeten nemen. Op dit moment voert de initiatiefgroep gesprekken met zo veel mogelijk veehouders om te achterhalen wat hun wensen zijn als het gaat om Bio-KI. Ook op de Bio Beurs willen de initiatiefnemers met mensen in gesprek gaan. Na de beurs zal de groep weer bij elkaar komen, onder andere om een bestuur op te richten. De initiatiefgroep bestaat uit: Sybrand Bouma, Frits Lozeman, Sytze Kooistra en Corneel van Rijn. Sjoerd de Hoop en Wichert Koopman leveren ondersteuning. Suggesties en hulp zijn meer dan welkom.

Workshops op de Bio Beurs 2016, een selectie

Woensdag 20 januari

Meerhal B: 12.45 – 13.45 uur

Goede bodem voor goed ruwvoer

Gespreksleiders: Nick van Eekeren (Louis Bolk Instituut) en Michel en Grietje Raaphorst (Nordic Maize Breeding)

In deze workshop staan de economie en ecologie van de ruwvoerproductie centraal. Welke combinaties van grasland, mais en andere ruwvoerteelten zijn vanuit bedrijfs-economisch en milieukundig perspectief optimaal? Wat zijn de oorzaken van teruglopende opbrengsten van grasklavers in de loop van de tijd en hoe kan dit worden voorkomen? Hoe kunnen we beter sturen op het samenspel tussen bodem en plant om de bodem- en productkwaliteit te verbeteren?

Meerhal D: 15.15 – 16.15 uur

Omschakeling naar biologische melkveehouderij, toekomstperspectief voor u?

Gespreksleiders: Kees Water (Ekopart) en Edith Finke (DLV Rundvee-advies)

Deze workshop is bedoeld voor reguliere melkveehouders met belangstelling voor omschakeling naar een biologische bedrijfsvoering. In de workshop wordt een overzicht gegeven van de marktperspectieven en de prijsvorming van melk en vlees. Op basis van de 5-jarige boekhoudresultaten van een grote groep biologische melkveehouders worden de belangrijkste technische en bedrijfseconomische kengetallen besproken. Tenslotte gaan de gespreksleiders in op

kansen en aandachtspunten in de biologische bedrijfsvoering en de omschakelstrategie.

Overige workshops op woensdag (o.a.):

Hoe communiceer je biologisch naar een lichtgroene consument?, Onderzoeksagenda voor de biologische sector 2016-2020, Betrouwbaarheid bio in 2016: zo voorkomt u afwijkingen, Bodem - jaar van de bodem – geleerde lessen – plannen voor de toekomst, Ttip, Doorschakelen naar Demeter en Octrooi op voedsel bedreigt de voedselzekerheid.

Donderdag 21 januari

Meerhal A: 13.00 – 14.00 uur

Hoe houden we kalveren binnen de biologische sector?

*Gespreksleider: Heleen Klinkert (Bionext)
Sprekers: Natuurboer Jan Broenink, Jos Groothedde (Groothedde BV) en een terreinbeheerder.*

De meeste kalveren die geboren worden op biologische melkveebedrijven worden niet ingezet voor vervanging van de melkveestapel. Deze stier- en vaarskalveren komen meestal terecht in de gangbare kalvermesterij. Eén van de alternatieven is het houden van kalveren in natuurgebieden. In de workshop komen ondernemers en organisaties aan het woord die hierin samenwerken. Nadat de sprekers hun ervaringen hebben gedeeld, gaat de zaal in gesprek over de mogelijkheden om kalveren binnen de biologische sector te houden.

Meerhal D: 14.15 – 15.15 uur

Omschakeling naar biologische melkveehouderij, toekomstperspectief voor u?

Gespreksleiders: Kees Water (Ekopart) en Edith Finke (DLV Rundvee-advies)

Omschrijving: Zie zelfde workshop woensdag.

Overige workshops op donderdag (o.a.):

Hoe promoot je als boer of tuinder biologisch, Slow Food en biologische teelt; een gelukkig huwelijk, Waar biodiversiteit landbouw met natuur verbindt, Stabiliteit door diversiteit, Biologische benchmark, inspiratie voor de ondernemer, Crowdfunding: financieren voor de toekomst, Persoonlijke groei in je bedrijf.

Voor het volledige overzicht zie:

<http://www.bio-beurs.nl/programma>

Natuurweide lobbyt voor vrijstelling fosfaatrechten

De onduidelijkheid over de invulling van een stelsel voor fosfaatrechten zorgt voor veel onzekerheid en onrust bij melkveehouders. Natuurweide heeft vanaf het begin ingezet op een vrijstelling voor biologische bedrijven. ‘Wij zijn zeker niet de veroorzakers van het fosfaatoverschot’, stelt bestuurslid Gerben Braakman. ‘Het voelt niet rechtvaardig om met extra kosten te worden opgezadeld om te kunnen groeien.’

Het einde van de melkquotering is door de Nederlandse melkveehouderij aangegrepen om fors meer koeien te gaan melken en daardoor ook meer fosfaat te gaan produceren. Gevolg: een overschrijding van het door de EU vastgestelde nationale fosfaatplafond. Om de groei te beteugelen kondigde de toenmalige staatssecretaris Sharon Dijksma afgelopen zomer de invoering aan van een stelsel van fosfaatrechten. Hoe de regelgeving ingevuld gaat worden is nog steeds onduidelijk. De sector mag meedenken maar zal niet kunnen voorkomen dat de nieuwe beperking pijn gaat doen.

Gegarandeerd grondgebonden

Natuurweide heeft vanaf het begin ingezet op een vrijstelling van fosfaatrechten voor biologische melkveehouders. ‘Biologische melkveebedrijven zijn –vanuit de SKAL richtlijnen– al gegarandeerd en gecertificeerd grondgebonden en extensief’, legt bestuurslid en portefeuillehouder Gerben Braakman dit standpunt uit. ‘Wij zien onszelf dan ook zeker niet als de veroorzakers van het fosfaatoverschot. Veel biologische bedrijven hebben nog mestplaatsingsruimte over maar moeten nu extra kosten gaan maken om die in te mogen vullen met extra koeien. Dat voelt niet rechtvaardig. Zeker niet nu er in de markt een groot tekort is aan biologische melk.’

Indirect lijntje naar regiegroep

Om het standpunt van de biologische melkveehouderij onder de aandacht van politiek en beleidsmakers te brengen bewandelt Natuurweide verschillende wegen. ‘Kort na de aankondiging van de invoering van een stelsel van fosfaatrechten hebben we een brief gestuurd naar de Staatssecretaris om een vrijstelling voor biologische bedrijven te bepleiten. Hierop is in eerste instantie ambtelijk gereageerd’, vertelt Gerben. ‘Afgelopen jaar hebben we regelmatig overleg gehad over dit onderwerp met de anders sectorvertegenwoordigers in het BioHuis. Zo houden we elkaar op de hoogte, kunnen we taken verdelen en voorkomen we dat er zaken vergeten worden of dubbel gedaan. Vanuit het Biohuis is ook een gezamenlijke brief gestuurd.’

De Staatssecretaris heeft inmiddels een regiegroep met vertegenwoordigers vanuit de sector ingesteld om mee te denken over de invulling van de nieuwe regelgeving. Naast onder andere LTO, NMV en NAKJ maakt ook het netwerk GRONDig deel uit van deze regiegroep. Dit netwerk verwoordt het geluid van de grondgebonden melkveehouderij en staat op het standpunt dat fosfaatrechten aan bedrijven zouden moeten worden toegekend op basis van plaatsingsruimte. ‘Onder andere via de FBBF (Federatie Biologische Boeren Friesland) hebben we indirect lijntjes naar het netwerk GRONDig en daarmee ook naar de regiegroep.’ Formeel zou ook LTO de belangen van de biologische sector in haar standpunt mee moeten wegen maar vooralsnog betwijfelt Gerben of dit voldoende gebeurt.

Politiek en provincies

Een tweede weg die Natuurweide bewandelt om invloed uit te oefenen op het beleid is via de politiek. Uiteindelijk zullen de tweede en eerste kamer immers beslissen over de fosfaatwetgeving. ‘Bij bijvoorbeeld de SP signaleren we een gewillig oor voor ons standpunt. En zo zijn er meer partijen die het met ons eens zijn’, denkt Gerben. Een derde lijn waarlangs Natuurweide de belangen van biologische melkveehouders onder de aandacht probeert te brengen is via de provincies. ‘Als deze gezamenlijk een breed gedragen geluid laten horen in Den Haag dan wordt daar zeker rekening mee gehouden’, aldus het Natuurweide bestuurslid.

Kringloopwijzer ter discussie

Er blijkt wel eens onduidelijkheid te zijn over de regelgeving rondom de Kringloopwijzer voor biologische bedrijven. Deelname aan de Kringloopwijzer 2015 is verplicht voor alle bedrijven die meer fosfaat produceren dan ze plaatsingsruimte hebben. De meeste biologische melkveehouders hebben een extensieve bedrijfsvoering en produceren minder fosfaat dat op de eigen grond geplaatst mag worden. Daarmee is het grootste deel van de biologische melkveehouders voor 2015 vrijgesteld van het invullen van de Kringloopwijzer. Voor 2016 wordt dat anders. Dan wordt invullen van de Kringloopwijzer verplicht voor alle melkveehouders, dus ook voor biologische. Ondertussen gaan er wel stemmen op om de biologische melkveehouderij vrij te stellen. Dit is dus nog in ontwikkeling.

Jaarplan 2016

Het bestuur van Natuurweide heeft voor 2016 een jaarplan opgesteld en voor elk actiepunt een portefeuillehouder aangesteld.

Plan voor 2016:

1. **Melkprijsvergelijking:** De Natuurweide gaat in overleg met de 5 grootste verwerkers de Bio-melkprijs vergelijken. Peter de Nooij is portefeuillehouder
2. **Melkprijsontwikkeling:** in breder perspectief melkprijsontwikkeling bijhouden. Teunis Jacob Slob is portefeuillehouder
3. **Vlees:** De vleesprijsensite op de website van Natuurweide bijhouden en uitbreiden met de prijzen van kalveren. Portefeuille houder: Teunis Jacob Slob
4. **Ontwikkeling, Innovatie en Onderzoek:** Op dit moment lopen er vijf onderzoeksprojecten: Zorg voor het kalf, Weidegang en emissie, Leverbot, Ontwikkeling Biodiversiteit, Marktkansen voor kalveren met meerwaarde. Portefeuillehouder: Gerben Engwerda
5. **Overheid, wet en regelgeving:** O.a. de fosfaat- en de nitraat wetgeving op de voet volgen en zo nodig actie ondernemen. Standpunt van Natuurweide ten aanzien van fosfaat is: De biologische melkveesector moet buiten de voorgestelde wetgeving blijven. Argumentatie: de biologische sector heeft te maken met strenge bemestingsnormen (< 170 N/ha) en is daarom geen veroorzaker van een landelijk fosfaat overschot. Portefeuillehouder en hierin optrekken met Biohuis: Teunis Jacob Slob
Portefeuillehouder fosfaat: Gerben Braakman.
6. **Communicatie:** Up to date houden van website, sturen van e-mail nieuwsbrieven naar leden en het maken van de NatuurweideKrant. Portefeuille houder: Teunis Jacob Slob
7. **Relatie met Biohuis:** Toegevoegde waarde Biohuis voor leden Natuurweide kritisch beoordelen, evenals taakverdeling Biohuis/Natuurweide. Portefeuille houder: Teunis Jacob Slob
8. **Financiën:** Begroting 2016 samenstellen op basis van verleden. In voorjaars ledenvergadering voorstellen om incasso automatisch te regelen en contributie stelsel te herzien. Portefeuillehouder: Gerben Braakman.

Colofon

Vereniging De Natuurweide

De Natuurweide is de vereniging van biologisch melkveehouders in Nederland. Vereniging De Natuurweide is de overkoepelende organisatie van de leveranciersverenigingen die aan FrieslandCampina, Rouveen, Hooidammerkaas, Aurora en EkoHolland Melk op Maat rauwe melk leveren. Zie verder www.denatuurweide.nl

Speerpunten van De Natuurweide:

- Eerlijke melkpreisvorming
- Draagvlak creëren voor aanvullende normen
- Initiëren van relevant onderzoek voor de biologische melkveehouderij
- Betere communicatie naar leden
- Aansturen van het Bedrijfsnetwerk Biologische Melkveehouderij

Bestuur Natuurweide:

Voorzitter Teunis Jacob Slob, 0183-581549, tjslob@solcon.nl
Secretaris Gerben Engwerda, 0511-432344, gcengwerda@hotmail.com
Penningmeester Gerben Braakman, 06-36251514, info@agarahoeve.nl

Bestuurleden en tevens contactpersonen leveranciersverenigingen:

Hooidammerkaas: Gerben Engwerda, 0511-432344, gcengwerda@hotmail.com
EkoHolland: vacant
FrieslandCampina: Jo van Balkom, 0411-642603 v.o.f.dekerkhoeve@hotmail.com
Rouveen: Gerben Braakman, 0593-522853, info@agarahoeve.nl
Aurora: John Arink, 0544-465538, info@ekoboerderijarink.nl

Overige bestuursleden:

Jos Langhout, 06-44852207, joslanghout@yahoo.com
Peter de Nooij, 020-4965040, peter@amstelland.demon.nl

Ketenwerkgroep Zuivel:

Peter de Nooij, 020-4965040, peter@amstelland.demon.nl
Jos Langhout, 06-44852207, joslanghout@yahoo.com

Secretariaat:

Kees van Veluw, Louis Bolk Instituut, Driebergen,
0343-523860, info@denatuurweide.nl

Natuurweide Krant: Wichert Koopman, wichert.koopman@online.nl,
06-28142897

Website:

Durk Oosterhof, info@obio.nl, 0512-545571